Pierasyłka apłačana ryčałtam.

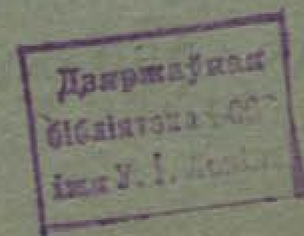
CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.

„Wiercie ŭ Pana Boha wašaha i biaśpiečnymi budziecie; wiercie prarokam Jaho i ŭsio budzie pamysna".
2 Paral. 20, 20.

Wilnia, Śniežań 1934 h.

Hod VII Nr 11 (102)

ŹMIEST № 11.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA"

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA" KAŠTUJE:
na hod . . 4 zał.
na paŭhodu 2
na 3 mies. 1
na 1 „ 0,50
Zahranicu 8 zał. u hod.

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica Zawalnaja Nr. 1-3
(Wilno, ul. Zawalna 1—3)

Redakcyja adčyniena ad 8—4.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČĄSOPIŚ.
WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod VII.	Wilnia, Śniežań 1934 h.	Nr. 11 (102)

Z kaladnych dumak.

Kalady. Heta wialikaje świata, heta dzień tajnicy Božaha Naradžeńnia. Heta świata nadziei ŭ pieramohu praŭdy i sprawiadliwaści.

Adhetul pawinien čerpać swaju nadzieju na lepšaje i wolnaje žyćcio i naš narod biełaruski. Betlejem, stajonka, biassilnaje, na wyhlad, Božaje Dzicia i jaho historyja minułaja i sučasnaja — woś asnowa i nadzieja na adradžeńnie i wyzwaleńnie našaha narodu.

*

Božaje Dzicia mahutnaje ŭ swajej biezbaronnaści. Jano jašče z trudom rušaje swaimi ručkami i niama mowy, kab kamu mahło zrabić kryŭdu, a tymčasam šukajuć jaho, kab zabić, kab žyćcia pazbawić. Tak, ale anioły ścierahuć jaho.

Božaje Dzicia čaroŭnaje ŭ swajej kwołaści. Jano słabieńkaje, niadužaje, maleńkaje, jak kožnaje inšaje dzicia, a tymčasam čaruje darosłych i starych pastuchoŭ betlejemskich dy nawat i mudracoŭ, prybyŭšych pakłanicca jamu až z uschodu.

Božaje Dzicia bahataje ŭ ubohaści. Prychodzić jano na świet mała taho, što nie ŭ pałacy siarod roskašy i wyhody, ale nawat nia ŭ domie dastatnym, a ŭ ubohaj stajoncy, u poŭnaj niastačy, choładzie i paniženni. Nichto ab im nia wiedaŭ. Nikoha jano ničym nia cikawiła. Tak, ale chor aniołaŭ piaje jamu swaju pieśniu, piaje niabiesny hymn swoj na čeść jahonu, a jasnaja zorka na niebie świecić nad miescam jaho naradžeńnia.

Božaje Dzicia wiečnaje ŭ dabrawolnym adračeńni dačasnaści. Praz bahaćcie, praz sławu, praz nawuku, praz mahutnaść urešcie iduć zwyčajna ludzi da ŭwiekawiečańnia swajho imia ŭ pamiaci ludzkoj. Adnak z trudom, tolki častkowa i duža niedaskanała im heta ŭdajecca. Božaje-ž Dzicia ŭsiaho hetaha adrakłosia i praz heta adračeńnie žywie na świecie wiečna.

Zahadka hetaj žywučaści Božaha Dziciaci wyjaśniajecca inšaj siłaj ad tej, jakuju prywyk bačyć čaławiek, zahadka i padabienstwa i biazdonnaj rožnaści miž Božym Dziciom i ludźmi ŭ tym, što Dzianio heta mieścić u sabie razam Boskaść i čaławieckaść.

*

Usiamu čaławiectwu praz Božaje Dzicia, jak-by dobry ŭščep dzičcy, pryščeplena Boskaść. Trymać adnak henyja ŭ sabie Božyja soki ludzi pawinny sami staracca praz Wieru, Nadzieju i Luboŭ i praz dobryja čyny swaje.

Hetak sama pawinny pastupać i narody, asabliwa narody padniawolnyja, jakija dabiwajucca swaich nacyjanalnych prawoŭ na ziamli, jak i naš narod biełaruski.

Praŭda, narod biełaruski žywie siańnia ŭ duža padobnych abstawinach, u jakich radziłasia, rasło i raźwiwałasia Božaje Dzicia. Ale mała padabienstwa wonkawaha, dalokaha, — treba łučnaści ścisłaj, duchowaj. Kali ž miž našym narodam i miž Božym Dziciom budzie duchowaja łučnaść, tady z našaj słabaści budzie wyrastać siła, z ubohaści—dastatak i ščaście, z paniženńia—pašana i sława, z niawoli — wolnaje, samastojnaje i dastojnaje nacyjanalnaje žyćcio.

Hetkaha žyćcia wuča nas Božaje Dzicia.

*

Dyk niachaj ža świecić jarka Betlejemskaja zorka nad biełaruskim narodam i prypaminaje jamu Naradžeńnie i Historyju Božaha Dziciaci nia tolki tut pad Polščaj, ale i tam pad kamunistami, dzie Praŭdy Božaj tak duža nienawidziać i za jakuju tak žorstka prałedujuć!..

na II niadzieiu Adwentu.

I.

Braty, usio, što jość napisana, dla našaj nawuki napisana: kab praz ciarpliwaść i paciecḫu św. Pisańnia mieli my nadzieju. A Boḫ ciarpliwaści i paciecḫi niacḫaj dašć wam toje-ž samaje razumieć miž saboj pawodle Jezusa Cḫrysta: kab adnadušna adnymi wusnami wysłaŭlali Boḫa i Ajca Hospada našaḫa Jezusa Cḫrysta. Dziela ḫeteḫa prymajcie adzin adnaḫo, jak i Cḫrystus pryniaŭ was da cḫwały Božaj. Bo kažu, što Jezus Cḫrystus staŭsia słuḫoj abrazańnia dziela praŭdy Božaj, kab paćwierdzić abiacańni ajcoŭ, a paḫanie cḫwalać Boḫa dziela miłaserdzia jaḫo, jak napisana: dziela ḫetaḫa wyznawać ciabie budu miž paḫanami, Hospadzie, i piajać twajmu imieńniu I jak uznoŭ Pisańnie kaža: wiesialiciesia, paḫanie, z narodam jaḫo. I jašče: cḫwalicie Hospada ŭsie paḫanie i prasłaŭlajcie jaḫo ŭsie narody. A jašče Izajaš kaža: budzie z rodu Iesse toj, katory paŭstanie waładaryć paḫanami, u im paḫanie nadzieju mieć buduć. A Boḫ nadziei niacḫaj napoŭnić was usiakaj radaściaj i supakojem u wiery, kab wy byli poŭny nadziei i mocy Ducḫa Światoḫa.

(*Ryml. 15, 4 13*).

II.

U ḫeny čas, kali Jan pačuŭ u wastrozie ab čynacḫ Cḫrysta, pasłaŭ dwucḫ swaicḫ wučniaŭ i skazaŭ jamu: ci ty toj, što maje pryjści, ci inšaḫa nam čakać? I skazaŭ im Jezus u adkaz: idzicie i daniasicie Janu, što wy čuli i bačyli. Ślapyja bačać, kulḫawyja cḫodziać, prakažanyja ačyščajucca, ḫłucḫija čujuć, pamioršyja ŭwaskrasajuć, uboḫim apawiaščajuć ewaneliju i baḫasłaŭleny, cḫto z mianie nia zḫoršycca. A kali jany adyšli, pačaŭ Jezus ab Janie kazać da narodu: što wyšli wy na pustyniu bačyć? traścinu, wietram kałycḫanuju? Što ž wyšli wy bačyć? čaławieka, u miakkuju adziežu apranutaḫa? Woś tyja, što ŭ miakkuju apranajucca

---

P. T.

Šlacham dziwaŭ [7)] i ŭražańniaŭ.

(*Zaciemki z padarožy ŭ Rym*).

Čyrwony wahromnisty kruh sonca chawaŭsia ŭžo za marskuju dalokuju šyr, ścielačy da nas ahnistuju darohu, jak my sadzilisia na naš marapłaŭ, čuła raźwitwajučysia z Capri.

Pad kaniec pawarotnaj darohi (kala 70 kilometraŭ) łowić nas nawalnica, (tak chutka źmianiajecca tut pahoda). Čornuju ciemień niaprahladnuju raz-po-raz razdziraje nahłaja małanka, a šum daždžu dy razkacisty hrom z piarunami zusim hłušyć huk našaha motoru. Ci my jedziem, ci staimo?

A wulkan! Boža! Jakža hrozna ciapier jon wyhladaje na tle ciomnaje nawalničnaje nočy z piakielnym čyrwonym zaharawam nad kraterам. Ahibajem woś jaho padnožža. Dryhata žudasnaja prajmaje!

Ahledziŭšy nazaŭtra Neapolitanski muzej, słaŭny pompejanskimi i starohreckimi zabytkami, dy pamaliŭšysia ŭ bazylicy św. Januaraha, dzie kožny hod 19 wieraśnia pakazwajecca cud ažywańnia krywi henaha mučanika z pieršych wiakoŭ chryścijanstwa — razstajomsia z Neapolem. Pierad nami spawitaja radulnym wualem zaraničnaje mhły miła ŭsiudy ŭspaminanaja Florencyja.

Sonca jašče nia wykaciłasia iz-za malaŭničych bierahoŭ raki Arno dy nie azaryła wyrazna čornaj krasy horadu „Krasnaje Lilii“ (herb miesta). Zatoje aureola jejnaje sławy świaciła pierad našaj, choć nie raskaturchanaj išče, ujawaj światlej haračaha Taskanskaha sonca. Stajała ćwitučaja kaliś pyšnaj zbytkoŭnaściu nerwowaja, wolnadumnaja, ale i tyranskaja, kryčačaja ŭsialakimi kontrastami, słaŭnaja kałybka wialikich ideałaŭ i henijaŭ: trybunaŭ, kniazioŭ, paetaŭ mastakoŭ: fresku, słowa, krasak, bronzu, miača.

Ahledziŭšy śpiešna katedru z słaŭnaj marmurowaj Companullej, Galeryju Pitti, Uffizi, Palazzo, Vecchio, Museo Nazionale i Kaplicu Medici'ch — śpiašym na malaŭničaje ŭzhorje da Fiesole, miaścinu Fra Angelica. Čaroŭny pahodny dzień. Pierad nami skupanaja ŭ čyrwani zachodziačaha sonca panorama malaŭničaje Toskanii. Horad — jak na dałoni z addalonaju kopu-

adzieżynu, u carskich damoch znachodziacca Dy što wyšli wy bačyć? praroka? Tak, każu wam. i bolš jak praroka. Bo jon toj, ab jakim napisana: woś ja pasyłaju anioła majho pierad woblikam twaim, jaki pryhatuje darohu twaju pierad taboju. (Mat. 11, 2 -10).

III.

Što Zbaŭca naš chwalić u św. Jana, što ŭ im za prykład nam stawić?

— *Ćwiordaść i stałaść u wiery i maralnaści* „Što wyšli wy na pustyniu bačyć? Traścinu wietram kałychanuju?“ Ci biaz wiery i maralnaści, biez prakanańniaŭ i stałaści čaławieka, dla jakoha ŭsio, što dla jaho pryjemnaje i karysnaje, jość dobrym i dazwolenym? Św. Jan takim nia byŭ. Heta dub, jaki hłyboka ŭros u ziamlu i nialohka abwiarnuć jaho, heta sonca, što stała trymajecca nieba, a tolki kosami swaimi zychodzić na ziamlu i raźliwaje na jej swaju świetłaść i ciapło, heta — fundamant, jaki nia krušycca ani ad wilhaci, ani ad buraŭ, ani ad ciažaru budynku, što padpiraje, heta — ŭreščie waładar samoha siabie, spakojny, maŭkliwy, hłyboki, jaki razważaje i hawora tolki ab tym, što słužyć dabru i praŭdzie.

— *Prostaść i skromnaść žyćcia.* „Što ž wyšli wy bačyć? Čaławieka ŭ miakkuju adziežu apranutaha?“ Hetkich šukajcie ŭ pałacach, na bankietach, u wyhodzie, roskašy i ŭ raspuście ŭsiakaj. Św. Jan - heta čaławiek skromny i prosty. Ad žyćcia biare jon dla siabie jaknajmienš, a daje inšym jak najbolš Jon skromny, ale mudry, znajecca na ludziach i žyćci, znajecca na postupie i na ŭrajeńni. Jon prosty, ale nia ciomny, nie abwiwaje žyćcia ŭ imhłu sprytu i fałšu, ale adznačajecca miłaj dla ludziej naturalnaściaj i praŭdziwaściaj, jak usie sapraŭdy relihijnyja i sapraŭdy mudryja ludzi.

— *Świetłaść i prykład dla inšych.* „Dy što wyšli wy bačyć? Praroka?“ O, tak, nawat bolš čym praroka. Św. Jan — heta niatolki toj, chto pradskazwaje budučynu, ale jon razam wučyciel, daŭca świateł, dziejač, jaki buduje i adradžaje swaich bližnich jak słowam, tak i čynam. Našy dziejačy i praroki, jak-ža časta swaju duchowuju pustatu i trusaść prykrywajuć ćmoj pustych słoŭ! Jak-ža časta ŭ ich toje, čaho wučać, ab čym haworać i toje, što robiać u wialikaj miž saboj razbiežnaści! Św. Jan jak hranit, jak skała; niama ŭ im razdwajeńnia, niama zamiašańnia. Słowy i čyny — adno ŭ jaho. Raspusnamu Heradu, što lohkadumna drennym žyćciom swaim taptaŭ Božyja prawy moralnaści, św. Jan hawaryŭ praŭdu prosta ŭ wočy, nie bajučysia praśledu, ani wastrohu, ani ŭreščie mučanickaj śmierci.

Dyk niachaj-ža św. Jan budzie dla biełasaŭ, asabliwa dla moładzi našaj, žywym uzoram žyćcia, tymbolš što na jaho, jak na ŭzor dla nas, pakazwaje i sam Zbaŭca naš Juzus Chrystus

Ks. Ad. St.

Zapiswajciesia ŭ siabry tawarystwa BIEŁARUSKAJE KATALICKAJE WYDAWIECTWA. Siabroŭskija składki pawodle płatnaj mahčymaści žadajučych ustupić u heta tawarystwa Pišecie na Staršyniu Wydawiectwa Ks. A. Stankiewiča: Wilno, ul. św. Ignacego 9 — 11a.

łaj katedry, na jakoj cudna iskrycca apošni pramień sonca.

Jakija pažahnalnyja dumki sačacca razam z henym pramianiom u zachoplenuju dušu? — Tut pakazała chryścijanstwa, što mahła wytwaryć jaho duchowaja šlachotnaść, jahona kryštałowaja moralnaść dla estetyčnaj wizyi ŭsioświetu ŭ roznych halinach dumki ludzkoje Tut u naj pryhažejšych formach učaławiečyŭsia dohmat, uwidawočniŭsia ideał! U Florencyi dalikatnieje duch, šlachatniejuć dumki i pažadańni!

I jak rastacca z taboju, cudoŭnaja čaraŭnica mastackaja? Na‘t i son usioŭładny nie zahaniaje z utomlenych wačej natchnionych wizyjaŭ... Pad miłahučnyja prycišnyja tony addalenaha fortepjanu klejucca wiečaram ciažkija pawieki, a ŭ ujawi ŭsio jšče stajać, jak žywyja muzealnyja mastackija dziwy, a najbolš bajkowaja Scopas‘awa Niobe... i sonnyja wusny mimawoli šepčuć wam čaroŭnuju ab joj kazku, nielha bo nijak utaić pierad pawažanymi čytačami henaha cudu starahreckaha henija.

Była ŭ staradaŭniaj Hrecyi čaroŭnaje krasy žančyna Niobe. Zachaplajučaja ŭsich cudoŭnaje taja krasa jaje razbudziła trywožnuju zajzdraść u samych na‘t bahiń. Zajzdraść — zradziła pomstu. I Parnas zsyłaje śmiarotnaść na jaje patomstwa, kab raz nazaŭsiody zabiaspiečycca ad niepažadanaj konkurencyi. Niobe ŭ parywie zajadłaje rospačy hornie, tulić pad siabie ŭsiej siłaj matčynaj lubowi pryhožyja, moŭ cud, swaje dočańki i ŭ ekstazie henaha žalu rospačy— lubowi dy hordaści wyhladaje tak pryhoža, što kryčać, płakać chočacca ad ščaścia, jaje ahlada jučy! To nie biełaśniežny nieskalany ćwiordy marmur prad taboju, a — niabiesnaja, moŭ puch wabłočny, žywaja zachaplajučaja marał...

Skul taki ŭradžaj talentaŭ u Italii i Hrecyi? — pytaju ŭ dalejšaj darozie da Padwy adnaho z bywalcaŭ spadarožnikaŭ.

— Pryhožaść pryrody, piestliwy pahodny klimat, blizkija sardečnyja znosiny z Niebam i z słaŭnaj minuŭščynaj rodziać tut talenty. Italjancy naprykład wielmi lubiać pamiać ab swaich prodkach, silacca na najpryhažejšyja im pomniki. Mahilniki ŭsiudy imi zapoŭnieny. Časta wykrywajucca talenty pry konkurencyi kawańnia tych pomnikaŭ. Znaju naprykład adnu ŭbohuju—kaža moj subiasiednik — italjanskuju wiosku, u jakoj 600 ubohich pastuchoŭ wystawili niadaŭna niaznanamu rycaru wajny za 30 tysiač liraŭ cudnaj krasy pomnik.

—o—

Biełaruskaja Kućcia.

Usie my lubim Kućciu. Ab Kućci mnoha my dumajem i haworym. Woś-ža ab jej i chaču ja napisać lut słoŭ niekalki.

Dzień pierad Kaladami, a jašče lepš: samy wiečar hetaha dnia, u nas zawiecca kućcioj; taksama zawiecca i samaja wiačera pasiłak u hety dzień pierad Kaladam¹. U nas biełarusaŭ na hetu paru jość adna specyjalnaja patrawa, što tak-ža zawiecca kućcioj.

Na Kućciu biełarusy šmat warožać. Pa niebie i pa ziamli jany paznajuć niešta. Na niebie pilnujuć jasnaj pahody i hladziać, jak świecicca i trasiecca pieršaja zoračka. A na ziamli ludzi pilnujuć, ci na płatoch i na kałoch lažyć śnieh, bo heta pieršy znak, što naleta ŭ nas hryby buduć.

Kućci našy ludzi nadta čakajuć. A dačakaŭšysia jaje, uważajucca za najščaśliwiejšych na świecie. Chto Kućci nie dačakaje, taho na Kućciu ŭsie ŭspaminajuć. Złosnyja ludzi dyk niaraz Kućcioj klanucca: „kab ty kućci nie dačakaŭ", haworać jany. A hety praklon uważajecca ŭ nas za wialiki hrech.

Na Kućciu biełarusy ciažka nie pracujuć. Mužčyny wychodziać z chaty, kab nie zaminać u chatniaj rabocie.

Ale woś prychodzie samy wiečar, što zawiecca Kućcioj. Užo na stale staić siena ŭ rešacie. Jaho prykrywaje, jašče złožany, jak syr biały, biełaruski abrus. Na abrusie henym lažyć pačka źwiazanych apłatkaŭ. Užo źmiarkajecca. Usio pryhatawana. Siadajuć za stoł.

Biełarus za stałom na Kućciu čujecca nadta ščaśliwym čaławiekam na świecie. Pra ŭsie biedy swaje jon tady zabywajecca. Hladzić biełarus tady na swajo biełaruskaje siena i na henyja biełyja apłatki i na ŭsich swaich u swajej chacie, i hladzić hetak tolki raz u hod na Kućciu.

Za stałom panuje pawaha. Z pad abrusa časami wyciahnie chto doŭhuju trawinu siena—heta jon waroža na swajo doŭhaje žyćcio.

Wiačeru pačynajuć z apłatkaŭ, a paśla zwyčajna iduć hetkija rečy: siladcy, ryba, poliŭka, aŭsiany kisiel, milta, pšonnyja aładki z makam, staić na stale poŭnaja misa syty, kala jaje z sałodkim makam hrucanaja kaša, zwanaja kućcioj, dalej iduć abaranki, bułački i časta šmat čaho inšaha. Pakul źjesca sioje toje, dyk kućcia-wiačera kančajecca ŭ biełarusaŭ kala hadziny dwanaccataj u nočy. *W. D*

DOBRA—NAJLEPIEJ.

Sonet.

Jak dobra toj robić, chto praŭdy šukaje,
Šukaje u źjawach-prajawach byćcia:
Bo šmat jon tajnicaŭ niaznanych paznaje,
Prydatnych paroju ŭ kirunku žyćcia.
A lepiej toj robić, chto ŭściaž wymahaje
Čyścieńkaje praŭdy ad chitrych ludziej,
Taki na žyćciowym šlachu nia zbłukaje
I metu asiahnie z usich najskarej.

Najlepiej-ža robić chto praŭdaj samoju
Zywie dy jaje wyjaŭlaje ŭsiahdy,
Jak čynam, tak słowam i dumkaj swajoju.

Toj sławu zdabudzie ludzkoj hramady.
Jakoje nia kupiš nijakaj canoju,
Toj ščaście i radaść asiahnie tady.

Uład-Inicki.

A ot urešcie i Padwa. Chto-ž nia čuŭ i nia wiedaje ab hetym horadzie, bolšym za našu Wilniu, majučym kala 200 kaściołaŭ, razłožanym nad bierahami raki Padu ŭ paŭnočnaj Italii. Tut dažyŭ swoj pracawity wiek św. Antoni Padeŭski, tut znachodzicca najstarejšy ŭniwersytet z 1222h. z najstaršym medycynskim fakultetam dy katedraj Galileja, dzie wučyŭsia i naš słaŭny Franciš Skaryna z Połacku.

Padwa heta sapraŭdy katalickaja Mekka. Wiečna pierapoŭniena jana nawiednikami hrobu Wialikaha św. Antoniaha, jaki znachodzicca ŭ tutejšaj bazylicy, adnej z najpryhažejšych światyń świetu. Ale bahataje mastactwa światyni nie zrabiła na mianie takoha dziŭnaha ŭražeńnia, jak adna cikawaja, zdajecca niepazornaja, drobiaź pry nadhrobnym aŭtary światoha: heta — kiječnik mylicaŭ, jakija astaŭlajuć tut kaleki z podpisami swajho proźwišča i adresam paśla cudoŭnaha wyzdaraŭleńnia. Idu bližej, kab pryhledzicca hetamu arsenału dakumentaŭ wiery i nadziei i baču: za aŭtarom — taŭkatnia malebnikaŭ: staryja i małyja, strojnyja i krywyja, elehanskija i abarwancy — cisnucca biespierastanku da kamiennaje ściany hrobu, prykładajuć ruku, chworaje miesta cieła, abo dewocyonalii, kab zawieźci ich chworamu. Čarnamazaja biednaja dziaŭčynka, mabyć sirotka, z ślozkami na wačach, plešča drobnaju dałońju pa marmurowaj plicie, byccam zahniewałasia na Antoniaha, što nie adzywajecca na jaje hora. Tak, čaho tut tolki nie wytwaraje prostaja dziciačaja wiera! Tut umiejuć časami i pazławać sardečna na swajho blizkaha zastupnika niabiesnaha, kali nia nadta śpiašyć z pomačaj. Padobnyja — kažuć — sceny bywajuć i ŭ Neapoli pierad ažyŭleńniem krywi św. Januaraha.

Moj Boža, chibaž nie biaz pryčyny ludzi z tak haračaj nabožnaściu šturmujuć heta światoje miejsca!

Ale woś zhinuŭ niehdzie moj prawadnik, šukaju i znachodžu jaho ŭ kutku za aŭtarom, šepčučaha ražaniec. Zwiartajusia z niejkim pytanniem, a jon zamiest adkazu ahaniajecca ad mianie rukoju—usio, znača, nabok! Niama ważniejšaj ciapier sprawy, jak razrachunak z swaim najdaražejšym światym dabradziejem!...

Žyćcio jaho tak cikawaje, tak miłaje, što sapraŭdy čytajecca z daloka bolšaju pryjemnaściu, čym jaki najsłaŭniejšy ramans. Heta cudoŭnaja paema na sławu Bohu i ludztwu! Ot, kab nam takich ludziej da našaha biełaruskaha adradžeńnia!

† Św. p. Prafesar Branisłaŭ Epimach-Šypiła.

6 červienia siol. h., majučy hadoŭ 75, u Leninhradzie razstaŭsia z hetym świetam św. p. Branisłaŭ Epimach-Šypiła. Asoba heta nastolki dastojnaja jak z boku biełaruskaha, tak i katalickaha, što warta jej paświacić choć hetych niekulki karotkich zaciemak.

Radziŭsia ŭ pieršym dziesiatku druhoj pałowy minułaha stahodździa — 4.IX. 1859 h. u falw. Budźkaŭščyna, Lepalskaha paw., Witebskaj hub.; pachodziŭ z drobnaj biełaruskaj š l a c h t y. Himnaziju skončyŭ u Ryzie, ci ŭ Witebsku, a wyšejšyja nawuki ŭ Pieciarburzie — Historyka Filolohičny Instytut. Byŭ wydatnym mowawiedam. Znaŭ bolš 20 mowaŭ, miž jakimi pradusim starahreckuju, łacinskuju, induski sanskryt i cely rad mowaŭ narodaŭ sučasnych.

Mowaznaŭstwa dawiało Šypiłu i da biełaruskaj świedamaści. Biełaruskaściaj cikawiŭsia, što raz hłybiej z jej paznawaŭsia, pačuwaŭsia biełarusam sam i biełaruskuju świedamaść pašyraŭ siarod inšych užo budučy studentam, pryblizna ŭ 70-tych hadoch minułaha stahodździa.

Za časaŭ carskich byŭ doŭhija hady zastupnikam dyrektara Uniwersyteckaj Pieciarburskaj Biblijateki, prafesaram hreckaj mowy ŭ Duchoŭnaj Akademii i prafesaram łacinskaj mowy na ahulna-nawukowych Kursach Černiajewa ŭ tym-ža Pieciarburzie, a tak-ža dziejnym siabram Witebskaj Nawukowaj Archiŭnaj Kamisii.

Biełaruskuju pracu swaju prawodziŭ pradusim u troch kirunkach: źbiraŭ staradaŭnyja i ahułam redkija biełaruskija knižki, rukapisy i dakumenty, hadawaŭ, uświedamlaŭ i arhanizawaŭ biełaruskuju studenskuju moładź, jakuju duža lubiŭ i jakoj zaŭsiody ščyrym sercam apiakawaŭsia, i ŭreščie arhanizawaŭ biełaruskuju kulturnuju, pradusim wydawieckuju, pracu; biełaruskaja wydawieckaja supałka ŭ Pieciarburzie „Zahlanie sonca i ŭ naša wakonca", jakaja tak šmat pałažyła zasłuh na biełaruskaj

---

— Nia rodziacca — kažacie?

— Nia dumajcie, što św. Antoni radziŭsia światym. O, nie! Pišuć chroniki, što heta byŭ nadta bujnaha i haračaha temperamentu junak i pry swaim niazwyčajna pryhožym wyhladzie moh mieć bolš spakusaŭ, čym naša moładź. Jakimiž adnak siłami ŭtrymaŭsia na dobraj darozie? — Ščyraj addanaściu i luboŭju idei!

Miej ideju, Biełaruś maja Maładaja, i słužy joj niepadzielna, a zdaleješ i Ty prajści čystaj praz žyćcio i adradzić Baćkaŭščynu! Kaliž i zdarycca niaščaście zbrudzić nahu-ruku na hrazkich sučasnych žyćciowych šlachoch — miecimieš zaŭsiody, uhladajučysia ŭ mahičnuju zorku idei, siły ŭstać, ačyścicca i śpiašyć dalej da światlejšaj budučyni!

—o—

Jošć u paŭnočna ŭschodniaj Italii bahaty horad, stalica daŭniejšaj demokratyčnaj respubliki kupcoŭ, horad niamajučy sabie padobnych na świecie, jaki zawiecca Venezia, a jaki treba byłob nazwać bajkowym Cudhoradam. Razłažany jon nad Adryatakam na 117 astraŭkoch nad wadoju.

Paśla p-rahadzinnaj jazdy z Padwy, wiečarkom 21.X, cicha prynosić nas chutkaciach u mora światła—krasak—wady. Biažymo borzda na druhi bok stancyi, skul dalataje zwonkaja pieśnia z hitaraj, pierastupajem paroh i — stop: zamiest placu i wulicy — wada, zamiest pawozčykaŭ, taksowak i tramwajaŭ — gondoli (strojnyja łodki), vaporetty (wadzianyja tramwaii).

Jedziem gondolaj ŭ haścinnicu, wiesieła hamonim i piajom, a zwonkaje recha daloka razlahajecca pa spakojnaj wodnaj hładzi. Wulicaŭ takich jak u nas tut nidzie niama — usiudy kanały. Ani šumu, ani hruku, jak heta ŭ druhich haradoch, — cišynia, roskaš! Zorki nad nami — zorki pad nami. Damy strojnyja, wysokija, moŭ bahatyja pałacy, ale wielmi źbityja adzin la druhoha, zawułki kudy wuziejšyja, čym našy wilenskija, ledź moža razminucca dwuch ludziej, z wakon vis-a-vis možna śmieła z susiedam witacca. Zychodzim adrazu z gondoli ŭ dźwiery.

U haścinnicach luksus, konfort, wietliwaść. Witryny harać charastwom i bahaćciem. Świeciać słaŭnyja Weneckija lustry.

Centrum horadu — heta abšyrnaja pryhožaja, u Weneckim stylu, bazylika św. Marka. Pierad jeju — čysty elehanski plac tahož nazo-

wydawieckaj niwie — heta płod jaho dušy, jaho pracy.

Rasiejskaja rewalucyja na cely rad hadoŭ pracu praf. Epimach Šypiły spyniła. Ale kali tolki blisnuła nadzieja hetaj pracy ŭ Miensku, spatykajem jaho tam jak nawukowaha pracaŭnika špiarša ŭ Instytucie Biełaruskaj Kultury (1925-28), a paśla ŭ Biełaruskaj Akademii Nawuk (1928-30), dla jakoj jon pamiž inšym afiarawaŭ swaju duža cennuju 5-ci-tysiač tamowuju biblijateku,

Ale kali nadyjšła chwala praśledu kamunistami biełaruskaha nacyjanalnaha adradžeńnia, jana nia minuła tak-ža i Šypiły. 19 lipnia 1930 h. balšawickija ŭłady jaho aryštawali, pratrymali ŭ wastrozie dwa miesiacy i wysłali ŭ Leninhrad. Tut, prabyŭšy na prawoch ssylnoha wiaźnia, haładujučy i nosiačy na starečych plačach wośmy kryžyk swajho žyćcia, Šypiła 6.VI.34 adyšoŭ u śwet lepšy.

Ahułam nia mnoha wiedajem ab žyćci i dziejnaści praf. Br. Epimacha Šypiły. Dźwie hałoŭnyja pryčyny hetaha — niazwyčajnaja skromnaść jaho i sučasnyja palityčnyja warunki biełaruskaha žyćcia. Spadziajomsia, što čas swajo zrobić i pazwolić biełaruskamu narodu adtwaryć wierny abraz swajho sapraŭdy zasłužanaha i dastojnaha Syna.

Br. Šypiła sučaśnik i dobry znajomy Fr. Bahušewiča. Pieršy stwaryŭ ahulnyja padstawy biełaruskaj nacyjanalnaj ideolohii, a druhi henyja padstawy prawodziŭ u žyćcio. Bahušewič — heta patryarch, baćka biełaruskaha sučasnaha nacyjanalnaha adradžeńnia, a Šypiła— pieršy praktyčny pioner, pačynalnik henaha adradžeńnia. Pieršy twaryŭ teoryju, a druhi žyćcio.

Na kančatak adciemim, što praf. Šypiła apriača swajej wučonaści ŭ mowaznaŭstwie i apriača wialikich zasłuh u biełaruskaj sprawie nacyjanalnaj, byŭ tak-ža wiedamy, jak čaławiek wysokaj maralnaści i jak wierny syn Katalickaha Kaścioła.

Ad. St.

Z biełaruskaj katalickaj niwy.

Akademija ŭ čeść św. p. praf. Br. Epimach-Šypiły adbyłasia ŭ pamieškańni Bieł. Inst. Hasp. i Kultury 8 XII, na jakoj, miž inšymi, Ks. Ad. Stankiewič pračytaŭ referat ab žyćci i dziejnaści prafesara.

Biełaruskaja Katalickaja Akcyja. Jak dawiedwajemsia, hrupa biełarusaŭ katalikoŭ robić starańni ŭ duchoŭnaj i świeckaj uładv ab zaćwierdžańni statutu Bieł. Katalickaj Akcyi.

Ks J. Wersocki ŭ balšawikoŭ na ssyłcy. Ks. Jan Wersocki, biełarus, rodam z Halšan, adbyŭšy roznyja kary pa sawieckich wastrohach, ciapier znachodzicca na ssyłcy ŭ Sibiry (Kazakstan, pošta Ałma-Ama. Małaja Stanica, šosejnaja wulica 23).

Alaksandar Pańko, jaki skončyŭ niadaŭna Unijackuju Seminaryju ŭ Dubnie, na świaščeńnika nie paświačany, bo nie chacieŭ pracawać na ŭkrainskich ziemlach, dla jakich jon byccam praznačaŭsia.

a Źmitra Filipowič, biełarus, jaki sioleta wiasnoj skončyŭ Unijackuju Seminaryju i paświačany na świaščeńnika, naznačany pracawać u Lublinie, dzie — miž inšym — wučycca jon i ŭ uniwersytecie.

---

wu, zamknuty z usich bakoŭ strojnaju kolumnadaj kamianic, padobnym da wahromnistaje hali, u jakoj zamiest sklapieńnia — siniaje zornaje nieba, a zamiest bruku — kamiennaja šlifowanaja pasadzka choć tancuj. Dy tut faktyčna i adbywajucca časta narodnyja zabawy.

Z bazylikaj susieduje słaŭny (kaliś dziaržaŭny), bahaty artystyčnym źmiestam, Pałac Dožaŭ, daŭniejšych ŭładaroŭ Wenecyi. Cikawaja ich historyja. Weneckaja konstytucyja była słaŭnaja na ŭwieś świet, jana wołatna trymała ŭ strohim posłuchu i zaležnaści badaj usie tahdyšnija prawincyi, eksploatujučy ich na swajo ŭzbahačeńnie. Na joj pierawažna abasnowany i slańniešni fašyzm.

Najbolšyja bahactwy swaje kulturna-mastackija i matarjalnyja Wenecyja zaŭdziačwaje najbolš Hrecyi dy blizkamu i dalokamu Uschodu, z jakimi ad najdaŭniejšych časaŭ tarhawała

Nalubawaŭšysia zabytkami i mastactwam u muzejach dy nabaławaŭšysia na placy ŭcieślíwymi hałubami-łasunami, što sami ŭ ruku, u kišeń lezuć, šukajučy harochu, — jedziem vaporettam praz Canal Grande na Weneckuju rywjeru — Lido. Soniečna, ciopła, jak u nas letam.

Wahromnistaja šklanaja hala-kawiarnia stаić nad samiuśkaju wadoju. Ludziej poŭna, a homanu zusim nia čuwać — zahłušaje jaho šum chwalaŭ. Pjom wino i kawu dy ŭ raskošnym zadumieńni hladzimo na spakojny Adryatyk, bahasławiačy Nieba i ziamlu za henyja raskošnyja chwiliny...

Wenecyja — heta raskošny adpačywalny „Hotel Eŭropy." Siudy śpiašajuć bahatyja piastuny doli, a takža i ludzi, zmučanyja žyćciom, kab zahaić balučyja rany, zabyć hora i turboty, utapić ich u chwalach wina, humaru dy łaskawaha hajučaha Adryatyku.

O, kabža lha było tut nawiek astawić swoj sum i hora!?...

— o —

Hadzina 7-maja, 25 kastryčnika. Horyń! — kryčyć achrypły kandu'tar! Adčyniaju wahon. Na dware chmary, choład, wiecier, niehadź, hraź dy šeraja žabračaja monotonija. Och, jakža nia chočacca wyłazić! Sadžusia, uzdychajučy, moŭ wyhnany z raju Adam, na druchłyja palašuckija drabinki. Jedu. A hora majo i sum—hladžu .. češa za mnoju. Niaboś, nie astalisia ŭ Wenecyi!. .

Kaniec.

Mižnarodny Kanhres Katalickich praûnikaû. 12—17 listapada siol. h. u Watykanie adbyûsia pieršy mižnarodny Kanhres Katalickich praûnikaû. Byli na im pradstaûniki katalickich uniwersytetaû usiaho świetu. Na zakančeńnie adbyłosia ahulnaje ûračystaje sabrańnie û prysutnaści św. Ajca.

Św. Ajciec ab relihijnym adradžeńni. Św. Ajciec pryniaû na prywatnaj audyjencyi arcybiskupa Bostonu, kardynała O'Konnela. Pius XI zajawiû, što nia hledziačy na ciažkoje pałažeńnie, u jakim ciapier jość świet, na budučyniu treba hladzieć rużowa, bo ûsiudy dajecca zaûwažyć hłybokaje relihijnaje adradžeńnie.

Indyjanie û abaronie relihii. U Meksycy, jak wiedama, adbywajecca wialiki prašled relihii. Niadaûna biazbožniki ûkrali z kaścioła statuju św. Franciška, Patrona plemia indyjanaû Iaguis u Sonory, paûnočnaj časci Meksyki. Indyjanie, wiedajučy adnosiny da relihii meksykanskaha ûradu, dumali, što biazbožniki henyja dapuścilisia światakradstwa z namowy ûradu. Dziela hetaha jany wysłali ûradu ûltimatum i pryrakli rewalucyju, kali im nia źwiernuć statuju św. Franciška.

Apostalski wizytatar dla ûhraincaû. U minułym miesiacy praz niekatory čas prabywaû u Haliččynie Apostalski wyzytatar a. Hudeček, jaki mieû za zadańnie pryhledzicca da relihijnaha žyćcia ûkraincaû. Duža było-b rečaj dobraj i patrebnaj, kab hetki wizytatar pryhledziûsia tak-ža i da relihijnaha žyćcia biełarusaû k talikoû.

Katalickija misii û ličbach. Niadaûna û Watykanie abwieścili woś hetkuju statystyku katalickich misijaû: ciapier pracuje na misijach u roznych krajoch usiaho świetu 18.028 ksiandzoû, 8.755 bratoû i 50.555 siostraû. Apračа hetaha 74.147 katechetaû i 62.087 wučycialoû. Misyjnyja stancyi majuć 56 327 kaściołaû, 37 200 škołaû, 2.288.171 wučniaû, 771 špital z 36.310 łožkami, 108 ustanowaû dla chworych na prakazu z 12.776 łožkami, 1971 prytułak dla starcaû, a û ich 17.688 starcaû i starušak.

Pieranosiny cieła św. p. arcyb. J. Matulewiča. 24.X. siol. h. adbylisia pieranosiny cieła byûšaha wilenskaha arcyb. Matulewiča z Koûny, dzie jon byû časowa pachawany, u Marjampol, dzie znachodzicca haloûny asiarodak ajcoû Maryjanaû, jakich niabožčyk byû adnawicielem i jenerałam.

Uzrost katalikoû. U Niamieččynie abwieščana aficyjalnaja statystyka nasielnictwa. Jana pakazwaje, što pratestantaû jość tam 40.900 000, a katalikoû 21.200.000. Ad 1925 h. ličba pratestantaû uzrasła na 2 prac., a ličba katalikoû — na 4,8 prac. Ličba žydoû apała na 65 000 i jość ich ciapier u Niamieččynie 500.000.

Akcyja Katalickaja û Litwie. Litoûskija kataliki studenty jašče û 1909 h. zasnawali padstawy budučaj akcyi katalickaj. Spačatku heta arhanizacyja pracawała tajna, ad hodu 1917 jaûna, a ciapier abniała ûsiu Litwu i raźwiwajecca duža pamysna.

Prezydent Poincare pamior pakatalicku. U pałowie kastryčnika siol. h. pamior byûšy Prezydent Francyi Poincare. Prad śmierciaj jon spawiadaûsia i pryniaû św. Kamuniju i apošnija św. Sakramenty. Pamior, jak dobry i świedamy katalik.

Pierachod na Katalictwa. Wiedamaja û Niamieččynie žydoûka, dr. Edyta Stein, pakinuła judaizm i pierajšła na katalictwa. Ustupiła jana û zakon siostraû Karmelitanak. Ciaper jana zawieca siastra Benedykta.

Listy z wioski.

ŠPITAL DLA WARJATAÛ.

Chorašč, Biełastockaha paw. Čatyry hady, jak raźwiwajecca špital dla warjataû u Charoščy. 1200 chworych tam prabywaje. Šeść doûhich na dwa pawierchi murawanych budynkaû pad hetym špitalem. Chworych absłužywajuć kala 20 daktaroû i da 200 sanitaraû i inšaj słužby špitalnaj. Pensyja sanitaram u miesiac ad 80 da 150 zł., a daktarom ad 600 da 1000. Haspadarka špitala dawoli wialikaja: 180 h. ziemli, katoruju sam špital abrablaje, 40 karoû, 16 kaniej, mnostwa świniej, husiej i kačak.

Adzin wializarny budynak, hdzie kuchnia, elektroûnia i pralnia. Druhi dom dla šaścioch daktaroû z siemjami i tam kancelaryja špitala. Dalej iduć łaźnia, trupiarnia i staražoûka. Murawanaj ścianoj špital nie abwiedzieny, jakby kamu zdawałasia. Pry haloûnych dźwiarach tolki pryhožaja brama i storaž, a inšyja darohi na ûsie baki wolnyja. Chworyja spakojnyja pa dziadzincy špitala swabodna spacyrujuć. Adzin tolki chwory sprabawaû uciakać, ale jaho chutka wiarnuli. A słabyja, što chadzić nia mohuć, ła-

žać u łožkach u siaredzinie budynkaŭ. Takijaž, što warjaciacca, zamknionyja pad klučom. Pa adnej staranie špitala šyroka razkinutaja fabryka torfu. Torfam apaliwajuć špital i heta jamu tanna kaštuje. Pa druhoj staranie špitala razciahnuŭsia pryhožy park, pa jakim kaliści wialikija pany Pacy chadzili.— Z taho času park hety niekalki razoŭ źmianiaŭsia, ale jašče dahetul zachawaŭ ślady daŭnaj minuŭščyny. Na pieradzie parku stajać ruiny pałacaŭ. Šyroki kanał pad samy pałac padychodzie, jaki nie dachodziačy da pałacu šyroka kryžujecca. Pa kanałach pierakinuty strojnyja betonowyja mościki. Abapał wady strojna rastuć rassadžanyja radami našy jełački. Uwieś park zajmaje haktaraŭ z dziesiać ziamli.

Kali prajścisia pa ŭsim špitali i parku dy hlanuć tolki choć na adnaho chworaha, dyk čaławieka biare žuda niejkaja. A ŭwajdzi ty ŭ siaredzinu špitala, hlań bližej na sotni chworych, dyk tabie wałasy dubam stanawiacca.

Tady ty paznaješ, što spatkać u žyćci moža kožnaha čaławieka. Chwaroba na rozum — heta najhoršaja ŭ ludziej chwaroba! Rozum u čaławieka reč najlepšaja. Ale kali dy reč najlepšaja sapsujecca, tady jana robicca najhoršaj. Jość u špitali chworyja što siadzieć pa hadoŭ piatnaccać i dwaccać. Płacicca ŭ špitali za chworaha ŭ dzień ad 3 da 8 zł. Try sorty ježy tam padajecca — horšy, lepšy i najlepšy. Usie pracujuć u špitali pa dwanaccać hadzin. Što dziesiaty dzień majuć wolny.

Dyscyplina ŭ špitali nadta surowaja.

Da raboty ŭ špital achwotnikaŭ duža mnoha, ale tudy nie aby kaho na rabotu prymajuć.

Chr.

BIEŁARUSKAJA „ŁAWONICHA."

Grannaje, Bielskaha paw. Usim wiedama, što ŭ apošniuju niadzielu kastryčnika naš Kaścioł Katalicki abchodzić wialikaje świata Chrystusa—Karala.

U sioletnim hodzie katalickaja moładź parafii Granne nad Buham u Bielskim pawiecie ładziła ŭračysty abchod henaha świata.

Pa uračystaściach u Kaściele adbyłasia wiečarnica na čeść Chrystusa Karala, katoraja składałasia z dwuch čaściej: relihijnaj i świeckaj. U čaści relihijnaj chor kaścielny na hałasy prapiajaŭ niekalki pieśniaŭ relihijnych i zrabiŭ na słuchačoŭ wialikaje ŭražańnie. Pračytany adčyt ab Chrystusie Karali ŭzbudziŭ u sercach sabranych pawažny nastroj.

Druhaja čaść świeckaja ahulna takža udałasia, ale najbolš usim padabałasia biełaruskaja „Ławonicha," prapiajanaja na hałasy.

Dyk hramadzianki-biełarusinki! My lubim pieśni i piajać možam, budziemož wučycca našy pieśni rodnyja biełaruskija, bo nadtaž jany pryhožyja i miłyja sercu.

J. Duliniec.

Roznyja cikawaści.

Najstarejšaja na świecie Ewanelija. Herman Junker, praf. Wienskaha uniwersytetu i dyrektar niamieckaha archeolohičnaha Instytutu ŭ Kairy atkryŭ 3 bolšyja i 5 mienšych častak Ewanelii św. Mateuša. Akazałasia, što heta najstarejšyja rukapisy Ewanelii, jakija pachodziać z druhoha stalećcia. Znachodzilisia jany u hlinianym zbanku, zakapanyja u wadnym chryścijanskim klaštary. Kažuć, što pieršyja chryścijanie rukapisy henyja pachawali z pryčyny ich świataści. Hetak robiać i žydy, jakija žniščanyja ad užywańnia św. knihi chawajuć na mohiłkach.

Biazhučnaja i biazdymnaja stralba. Niamieckija hazety pišuć, što adzin aŭstryjacki aficer wydumaŭ biazhučnuju stralbu. Wystrał z jaje nie wyklikaje nijakaha huku, a takža nia maje dymu. Usio heta robicca dziakujučy mechaničnym i chimičnym sposabam. Strelba hena pakulšto straľaje tolki na 200 šahoŭ.

Peŭnie-ž hetkaja wydumka štuka chitraja, ale byłob kudy lepš, kab ludzi zamiest chitrych strelbaŭ dy wydumliwali što lepšaje i kab roznymi— choćby cichimi i biazdomnymi strelbami nia niščyli siabie ŭzajemna.

Skolki i jakaja wiera maje wyznaŭcaŭ. U Eŭropie jość 201.855.900 katalikoŭ (heta 43 proc. katalikoŭ usiaho świetu), 234.529.575 inšych chryścijan i 31,340.000 niechryścijan.

U Złuč. Stanach Ameryki: 52.500.000 katalikoŭ, inšych chryścijan — 85.500.00b i niechryścijan — 2.000.000.

U Paŭdzionnaj Amerycy—73.000.000 katalikoŭ. 500 000 inšych chryścijan i 1.500.000 niechryścijan.

U Afrycy — 5.300.000 katalikoŭ, inšych chryścijan—9.000 000 i bałwanachwalcaŭ 125.000.000

U Azii — 17.000.000 katalikoŭ, 9.400.000 inšych chryścijan i 9 0.000.000 niechryścijan.

Wyznaŭcy rožnych wieraŭ pawodle pracentu wyhladajuć hetak: katalikoŭ—19 proc., konfucyjanaŭ—16 prc. mahametancaŭ—13 proc., braministaŭ—12,2 proc., budystaŭ—10,8 proc., pratestantaŭ—8,9 proc., prawasłaŭnych—7,1 proc, žydoŭ—0,9 proc., i 4,1 biazbožnikaŭ.

Čaławiek, što praspaŭ čatyry hady. Niadaŭna ŭ Anhlii ŭ mieście Folkstoŭ wiarnuŭsia damoŭ čaławiek, katory praspaŭ čatyry hady. Zawiecca jon Steŭli Klair, šeść hadoŭ tamu jon pačaŭ ciarpieć na niejkija dziŭnyja sny. Jon časta spaŭ doŭha i, wiedama, ničoha tady nia jeŭ. Urešcie adprawili jaho ŭ špital. Tut jon jak zasnuŭ, dyk spaŭ 4 hady, a jak prabudziŭsia, dyk byŭ tam jašče 2 hady, bo musiŭ nawučycca chadzić i władać swaim ciełam, bo ad hetaha ŭsiaho jon byŭ susim adwykšy.

Najwialikšyja miesty. Nju-Iork — 9.000.000 (Amer.). Londan — 8.260.000 (Anhlija). Paryž—4.930.000 (Francyja). Berlin — 5.340.000 (Niamieč.). Čykaho — 3 380.000 (Amer.). Maskwa—3.000,000 (SSSR.). Šanchaj—2.7 0.000 (Kitaj). Leninhrad—2.400.000 (SSSR). Osaki—2.450 000 (Japonija). Buenos-Ajres — 2.150.000 (Arh.). Tokio—2.130.000 (Japonija). Waršawa — 1.178.000(Polšč). Wilnia —196.424. Miensk - kala 200.000(BSRR).

Jašče akazalisia miadźwiadzi. Hazety pišuć, što ŭ lasoch pad Łunincam drawasieki spatkali miadźwiadzia, jakoha tak spalochalisia, što pakidali sia kiery i piły i biazduchu paŭcikali dachaty. Akazwajecca, što ŭ lasoch Paleśsia jašče jość štuk šeść miadźwiadzioŭ. Žywuć jany spakojna, ludziam škody nia robiać i ludziej abminajuć. Nu i dobra robiać, što abminajuć..

Nabaženstwa dla biełarusaŭ katalikoŭ u kaśc św. Mikałaja ŭ Wilni z nahody feryjaŭ Božaha Naradžeńnia spyniajucca ad 16 XII.34 da 13.I.35.

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ

Z dazwołu J. E. WIŁENSKAHA KATALICKAHA ARCYBISKUPA-MITRAPALITA

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia Zawalnaja wul. 1— 3.

Z palityki.

Meksykanski ŭrad za haloŭny punkt swajej palityki ŭważaje źnistażeńnie relihii. U hetym kirunku Meksyka daraŭniała, a časam nawat i pierawyšSyła, maskoŭskich kamunistaŭ. Jak pawiedamlajuć hazety, u Meksycy bolšaść kaściołaŭ pazakrywany, a duchawienstwa, razam z biskupami, pawyhaniana z kraju.

Francyja zbroicca. Francuski maršałak Peten zajawiŭ niadaŭna na pasiedžańni finansawaj kamisii parlamentu, što francuski ŭrad pastanawiŭ zaprapanawać parlamentu prajekt zakonu ab dadatkawych kredytach na zakup wajskowych matarjałaŭ. Prajekt heny budzie ad parlamentu damahacca 800 miljonaŭ frankaŭ.

Niespakoj na Dalokim Uschodzie. Japonskija hazety pišuć, što balšawiki zwoziać wajenny flot u Uładywastok, apošnim časam jany tam sabrali 50 padwodnych łodak. Adnačasna ŭ tym ža Ŭładywastoku paŭstaŭ silny asiarodak araplanaŭ. Dziela hetaha japoncy damahajucca ad swajho ŭradu wialikich sumaŭ na japonskuju zbroju.

Biezraboćcie ŭ Polščy pawialičyłasia. Ahulnaja suma biezrabotnych ciapier u wa ŭsiej Polščy dasiahaje 302,326 asob. U paraŭnańni z minułym tydniem biezrabotnych prybyło na 5.325 asob.

Irlandyja i Niamieččyna. Anhlijskija hazety z trywohaj pišuć, što miž Irlandyjaj i Niamieččynaj isnuje tajny dahawor. Značeńnie jaho ŭ tym, što niemcy dawoziać Irlandyi zbroju, a irlancy za heta na wypadak wajny dazwalajuć niemcam na irlanskaj ziamli mieć stancyju araplanaŭ.

Niamieččyna imkniecca da taho, kab świeckaja ŭłada była uładaj takža i ŭ sprawach relihijnych, ci praściej kažučy: kab relihija była słužkaj hitleroŭskaj palityki. Hetkaja pahanskaja palityka šmat robić chłopatu nia tolki katalickamu kaściołu, ale i pratestantam.

Sprečki za Islandyju. Islandyja lažyć, jak wiedama, na šlachu Atlantyckaha i Ledawitaha akijanu i jość zaležnaj ad Danii, jakoj adnak žadaje pazbawicca. Majučy heta na woku, Anhlija robić zachady, kab Islandyju pryłučyć da siabie.

Ziamielnaja reforma ŭ Łatwii. Pawodle statystyki ŭ Łatwii ciapier na ziamli asieła 62 tys. asadnikaŭ, da jakich naleža 940 tys. ha ziamli. Na adno asielišča prypadaje bolš-mienš 15 ha. Starych haspadarak astałosia tam 148 tys., da jakich naleža 3.270 tys. ha.

Ukrainskaje siało ŭ balšawi-oŭ, jak pawiedamlajuć hazety, znachodzicca biaz chleba. Balšawickaja ŭłada prymusowa ad sialan zakuplaje chleb. Cana henaj kupli tak nizkaja, što sialanie za ich mała što mohuć zdabyć i takim čynam prymirajuć z hoładu. Nowyja „pany" akazalisia kudy horšymi za daŭniejšych.

U Kartuskaj-Berezie, kudy polskija ŭłady ssyłajuć niamiłych sabie hramadzian na „papraŭku", duža ciažkija warunki. Endeckija polskija pasły ŭ swajej interpelacyi da ministra ćwierdziać, što carskaja katarha była lahčejšaj ad ciapierašniaj polskaj.

Wilenskija nawiny.

Licytacyja majemaśći. Banki i roznyja kredytowyja tawarystwy m. Wilni i miestaŭ pawiatowych wilenskaha wajawodztwa ŭłažyli śpiski dwaroŭ i damoŭ, jakija ŭ śniežni miesiacy sioł. h. buduć wystaŭleny na licytacyju. Śpiski hetyja abyjmajuć kala 20 dwaroŭ i falwarkaŭ i kala 30 damoŭ na ahulnuju sumu 9.785.675 zł.

Biezraboćcie. U minułym tydni ličba biezrabotnych uzrasła na 29 čaławiek. Ciapier u Wilni i ŭ pawiecie naličajecca biezrabotnych bolš jak 6 200 asob.

Paštowaja skrynka.

Ks. Dr. I. R. — Abiacanaha čakajem na kaniec śniežnia.

F. K. Pisulku Wašu atrymali, prośbu spoŭnili. Pišycie da nas wiestki, što kala Was čuwać?

Ks. P. T. Kančajem, sto štuk Wam wysyłajem.

Chr. Atrymali, karystajem.

W. D. Jak bačycie, karystajem.

I. D. Duža Wam dziakujem za wiestku, jakuju, jak bačycie, drukujem.

D. A. Atrymali, dziakujem, budziem drukawać i pastarajemsia zrabić adbitku.

W. Š. Atrymali, dziakujem, skarystajem.

Na „Chr. D." i na „Hołas Dušy" prysłali: F. Hr.— 2 zał., Ks. I. D. — 30, H. Ł. — 2, Ks. B. P.—3 zł., Ks. Dr. I. T. — 1 dalar i T. M. — 2 zł.

Achwiaradaŭcam ščyraja padziaka.